

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2024-10-07 Nr. 101

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir
darbo ministerijai

DĖL DARBO KODEKSO PAKEITIMO PROJEKTO

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija (toliau – LPSK) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos darbo kodekso NR. XII-2603 126 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą Nr. XIVP-3718 (toliau – Įstatymo projektas) ir teikia savo pastabas.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti minimalias 22 darbo dienų kasmetines atostogas, kai dirbama 5 dienas per savaitę, 26 darbo dienų kasmetines atostogas, kai dirbama 6 dienas per savaitę. Taip pat siūloma darbuotojams iki aštuoniolikos metų, darbuotojams, vieniems auginantems vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, ir neįgaliems darbuotojams nustatyti dvidešimt septynių darbo dienų kasmetines atostogas, kai dirbama penkias dienas per savaitę arba trisdešimt dvi darbo dienų kasmetines atostogas, jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę.

LPSK pritaria įstatymo projektui ir nepitaria Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso NR. XII-2603 126 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-3718“ projektui (toliau – Vyriausybės nutarimo projektas), kadangi sutinka su Įstatymo projekto rengėjų aiškinamajame rašte pateiktais argumentais. Kasmetinės atostogos Lietuvoje yra pernelyg trumpos, darbuotojas nespėja pailsėti ir atstatyti sveikatos. Kasmetinis nepertraukiamas poilsis yra būtinas darbuotojų fizinei ir psichinei sveikatai užtikrinti. Tik pailsėjęs ir sveikas darbuotojas gali tinkamai atlikti savo darbinės funkcijas ir išsilaikyti darbo rinkoje. Dėl didelės įtampos, kuri darbuotojams kyla ne tik atliekant darbinės funkcijas, bet ir dėl jų finansinių įsipareigojimų bankams ir kitoms finansų įstaigoms, darbuotojai greičiau pervargsta ir jiems sunkiau tinkamai atlikti pavestas funkcijas ar tampa visai neįmanoma. Dėl šios priežasties darbuotojai dažniau kreipiasi į gydytojus ir ima nedarbingumą. Higienos instituto skelbiami statistiniai duomenys apie Lietuvos gyventojų ligotumą rodo, kad segamumas psichikos ligomis nuo 2014 iki 2022 metų išaugo 25 proc. o tai aiškiai rodo, kad darbuotojams būtinas papildomas laikas pailsėti ir atsipalaiduoti, atstatyti darbingumą.

Vyriausybės nutarimo projekte pateikiamas argumentas, kad kasmetinių atostogų trukmė Lietuvoje atitinka 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje [2003/88/EB](#) dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų nustatytus minimalius standartus yra nepriimtinas. Kiekviena šalis narė yra laisva nusistatyti aukštesnius standartus, nei nustatyta ES direktyvoje. Tiek diskusijų dėl naujo Darbo kodekso metu, tie ir vėliau nei Seimas, nei Vyriausybė neišdrįsta imtis lyderystės ir nustatyti ilgesnių kasmetinių atostogų, nepaisant blogėjančios šalies dirbančiųjų sveikatos būklės. Taip pat, Vyriausybės nutarimo projekte nurodoma, kad Lenkijoje yra 20 darbo dienų kasmetinės atostogos, tačiau LPSK duomenimis, Lenkijoje nustatytos 26 darbo dienų kasmetinės atostogos. Kitose Europos šalyse taip pat yra ilgesnių kasmetinių atostogų pavyzdžių: Islandijoje 24 d.d., Suomijoje 5 savaitės arba 25 d.d., kurios gali būti ilginamos nuo 30

iki 36 d.d. už ilgametį darbą vienoje įstaigoje, Norvegijoje 25 d.d., Portugalijoje ir Ispanijoje 22 d.d. ir kt. Papildomai reikia atkreipti dėmesį, kad yra pavyzdžių kada už kiekvienus išdirbtus metus suteikiama po 1 papildomą dieną kasmetinių atostogų (pvz. Graikija).

LPSK atkreipia dėmesį, kad Vyriausybės nutarimo projekte labai teisingai pastebėta, jog Lietuvoje kolektyvinių sutarčių aprėptis yra viena mažiausių Europos Sąjungoje. Dėl šios priežasties, Lietuvos įstatymų leidėjas turi imtis iniciatyvos ir didinti garantijas darbuotojams, o ne laukti kada dėl to bus susitarta kolektyvinėse sutartyse. LPSK pabrėžia, kad sudaryti kolektyvines sutartis darbdaviu lygmeniu privačiame sektoriuje yra labai sudėtinga, o šakos lygmeniu yra vos keli pavyzdžiai, kurie nekalba apie papildomas kasmetines atostogas darbuotojams. Kol kas, privataus sektoriaus nacionalinio lygmens kolektyvinė sutartis yra neįmanoma dėl labai paprastos priežasties, nėra aiškūs šios sutarties subjektai iš darbdavių pusės, kurie turėtų įgaliojimus derėtis nacionaliniu lygmeniu. Darbdaviai nėra linkę tartis dėl ilgesnio poilsio laiko, kadangi jiems nėra sunku vieną negalintį dirbti darbuotoją pakeisti kitu, neretais atvejais net pigesniu.

Dėl išvardintų priežasčių, LPSK nuosekliai laikosi nuomonės, kad darbuotojams būtina nustatyti ilgesnes kasmetines atostogas ir nepitaria Vyriausybės nutarimo projektui.

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos
pirmininkė

Inga Ruginienė